

СЕКЦІЯ 3

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

ЗАГОСТРЕННЯ ПРОБЛЕМ БАНКІВ У ПЕРІОД «ОЧИСТКИ» БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Тетяна Миколаївна Болгар,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів і банківської справи
Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка

Починаючи з 2014 року під впливом девальвації гривні та спаду в економіці, а також політичної нестабільності в країні значна кількість банків зіткнулася з проблемами. У багатьох з них, згідно рішення Національного банку України, була розпочата процедура ліквідації, тому вже на початок 2016 року кількість діючих банків зменшилась на 46 у порівнянні з 2014 роком і становила 117 банків, а станом на 01 вересня 2016 року банківська система України налічує 100 діючих банків.

За вісім місяців 2016 року було ліквідовано 17 банків. Слід зауважити, що надалі Національний банк України планує продовжувати політику виведення банків з ринку, куди потраплять, в основному, банки 3 та 4 групи (середні та дрібні банківські установи), неплатоспроможними визнаватимуться схемні і конвертаційні банки. Тобто такі дії НБУ можна класифікувати, як очищення від банків, що не відповідають вимогам сьогодення, фінансова стійкість та платоспроможність яких знаходиться на низькому рівні. Але не можна забувати, що таке явище підриває довіру громадян до стабільності банківської системи в цілому, поки вона перебуває у процесі «очистки».

Банки продовжують збиткову діяльність. Однією з вагомих причин визнання банків неплатоспроможними, крім порушення законодавства, що регулює питання запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, є недостатній рівень їх капіталізації та неспроможність акціонерів забезпечити належний рівень фінансової підтримки. Але поряд з цим слід звернути увагу на те, що в сучасних умовах функціонування вітчизняного банківського сектору, банки з іноземним капіталом входять до ТОП-10 надійних банків України, а саме: Креді Агриколь Банк (Credit Agricole, Франція); Укрсиббанк (BNP Paribas Group, Франція); Райффайзен банк Аваль (Raiffeisen Bank, Австрія); Сітібанк Україна (Citigroup, США); ІНГ Банк Україна (ING Groep, Нідерланди); Кредобанк (PKO Bank Polska, Польща); ПроКредит Банк (ProCredit Bank, Економічний форум 1/2016 259 Німеччина); Правекс-банк (Intesa Sanpaolo, Італія);

Укрсоцбанк (ABN Holdings, Люксембург); ПУМБ (СКМ Фінанс); ОТП Банк (OTP Bank, Угорщина) [1]. Тому, залишається актуальним питанням дослідження місця іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі щодо ефективності її функціонування.

Як бачимо, за останні роки суттєво зменшився кількісний показник банків у банківській системі України й одночасно збільшилась частка проблемної кредитної заборгованості. Така залежність не може не викликати занепокоєння як на рівні окремого банку, так і на рівні банківської системи. Як показує проведене дослідження, обсяг кредитної заборгованості станом на 01.02.2016 року складає 22,8 % від загального обсягу наданих кредитів, що більше, ніж у три рази перевищує показник 2013 року (рис. 1).

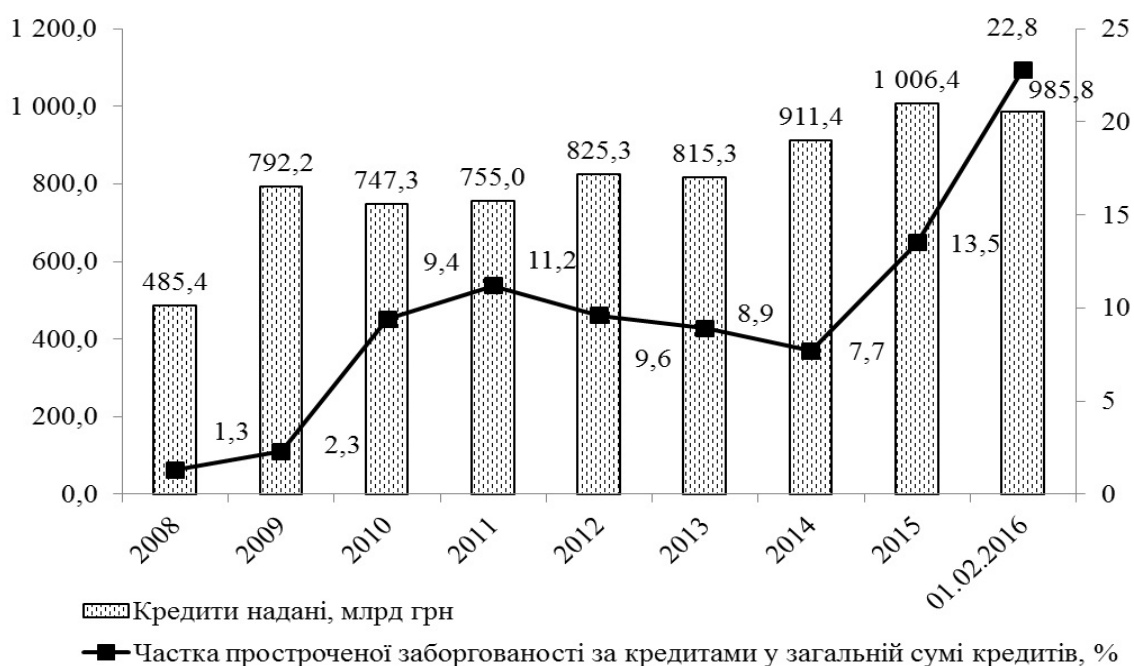

Рис. 1 Обсяг наданих кредитів і частка прострочених кредитів у кредитному портфелі банків України за період 2008 – 01.02.2016 рр.

Джерело: побудовано на основі [2]

У сучасних умовах банківські установи повинні оперативно реагувати на появу задовненої заборгованості за кредитами та постійно удосконалювати схеми реструктуризації позичок, щоб у майбутньому не допускати на балансі безнадійної заборгованості, яку досить складно продати на вигідних для банку умовах. Тому, важливим на даному етапі є ефективне управління кредитним портфелем банків, що залежить від правильності організації самого процесу кредитування, при якому необхідним є врахування всіх факторів, котрі поєднуються з принципами і методами банківського кредитування в межах сучасної наукової концепції банківського менеджменту.

Сьогодні важливим питанням є якість забезпечення за кредитом. Банки в сучасних

умовах повинні вимагати від клієнтів ліквідне забезпечення позичок заставним майном, при цьому необхідним є правильний розрахунок можливості його реалізації та рівень витрат, який буде понесений банком.

При сучасній економічній та політичній ситуації для мінімізації кредитних ризиків велике значення має наявність відомостей про кредитну історію потенційних позичальників. В Україні з 2005 року існує практика діяльності кредитних бюро, функціонує створена НБУ єдина інформаційна система «Ресстр позичальників», що фіксує інформацію про боржників, які мають задовнені кредити. Робота кредитних бюро є особливо важливою при кредитуванні фізичних осіб. Але існують проблеми, котрі певною мірою мають негативний вплив на якість формування кредитних портфелів банків та ускладнюють процес кредитування. Важливим недоліком є те, що бази даних бюро не є однаковими, тому що вони працюють упродовж різного періоду часу з різними банками та не мають налагодженого процесу обміну інформацією між собою.

У світовій практиці функцію консолідації інформації та організації взаємодії між різними кредитними бюро часто здійснюють спеціальні структури, при цьому вони ведуть каталоги кредитних історій усіх бюро, що дозволяє визначити, які з них мають інформацію про конкретного позичальника. Також недоліком роботи є обмежені можливості в отриманні інформації від інших небанківських установ та організацій про боржників, що позбавляє користувачів можливості перевірити платоспроможність потенційних позичальників у повній мірі [3].

Підвищення стабільності вітчизняної банківської системи повинно відбуватися і через заходи, які проводяться урядом щодо поліпшення загальних макроекономічних чинників, а саме: підвищення загальної довіри до банківської системи; повернення коштів у банківську систему з тіньового сектора економіки; підвищення стабільності і довіри до національної валюти; зменшення податкового тиску.

Список використаної літератури:

1. Украинские банки в Давосе назвали худшими в мире [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://politrada.com/news/ukrainskie-banki-v-davose-nazvali-khudshimi-v-mire>.
2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>. – Назва з екрана.
3. НАБУ: вдосконалення роботи кредитних бюро – крок до розвитку кредитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/324911/nabu-vdoskonalennya-robotykredytnyh-byuro-krok-do-rozvytku-kredytuvannya>.